HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והא גבי קרעים דכתיב עלן עלן. דמשמע שאם מתו לו שנים קרובים או שלשה שחייב לקרוע על כל אחד בפני עצמו: **על שאול ועל יהונתן בנו ועל עם ה'.** להיינו פרטא: **ותניא מת אביו ילפינן ואחר כך נמצא שהוא בנו.** שמת ולא ידע יש לו בן ידי קריעה דעל עלו לוקה. הכא נמי מותה לאו דוקא: **לאו בשאם לאו במפרש.** גבי קריעה שקרע שאם שלח על אביו ולא על בנו אבל במתניתין כגון שהספיד בפירוש בשם בנו והלכך כיון דמשלח שאינו כך ברור להספד בשם שנדרה: **והשניה לא ילפינן ידי קריעה.** וקשיין בריית' מהדדי: **והשניה.** דמסייע לרב משי: **והלכתא תוך כדי דבור.** להחזור תוך כדי דבור כדבור דמי לכולהו מילי: **תוך ממגדף.** מבדך את השם: **ועובד עבודת כוכבים.** המומר לעבודת כוכבים אלי אחת להלבור לחודיה מייב: **והמקדש.** אשה והמגרשה אע"פ שחזר בתוך כדי דבור אינה מחזרה: **מתני' אמרה קונם שאיני נהנית לכל הנדר קייס.** אף הנעבים שאין יכול להפר אוד אפילו מעבים. קסבר נדר שהוקס מקצתו הוקס כולו ובגמרא[ג] מפרש יקיימנו יקים ממנו: הפר

והא גבי קרעים דכתיב על על דכתיב [ו]על שאול ועל יהונתן בנו ותניא אמרו לו מת אביו וקרע ואחר כך נמצא בנו יצא ידי קריעה אמרי לא קשיא הא בסתם והא במפרש והתניא [א]אמרו לו מת אביו וקרע ואחר כך נמצא בנו לא יצא ידי קריעה (ו) [ב]אמרו לו מת לו מת וכסבור אביו הוא וקרע ואחר כך נמצא בנו יצא ידי קריעה רב אשי אמר כאן בתוך כדי דבור כאן לאחר כדי דבור[ה] והא דקאמרת יצא ידי קריעה שנמצא בנו בתוך כדי דבור והתניא [ד]לא יצא ידי קריעה לאחר כדי דבור והתניא [ה]מי שיש לו חולה בתוך ביתו ונתעלף וכמדומה שמת וקרע ואחר כך מת לא יצא ידי קריעה אמר ר' שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא [ו]לא שנו אלא שמת לאחר כדי דיבור אבל בתוך כדי דיבור (ג) כדבור דמי (ו) [ז]והילכתא תוך כדי דבור כדבור דמי חוץ [ח]ממגדף [ט]ועובד עבודת כוכבים [י]ומקדש [כ]ומגרש: **מתני'** אמרה קונם תאנים וענבים אלו שאני טועמת קיים לתאנים כולו קיים הפר לתאנים אינו מופר עד שיפר אף לענבים אמרה קונם תאנה שאני טועמת וענבה שאני טועמת הרי אלו שני נדרים: **גמ'** מני מתניתין רבי ישמעאל דתניא [ב]אישה יקימנו ואישה יפרנו אמרה קונם תאנים וענבים אלו שאני טועמת קיים לתאנים כולו קיים הפר

הוי קריעה כלל כיון שמת תוך כדי דבור כמאן דקרע השתא דמי כי קרע נמי בטעות שהיה סבור שמת לו מת אחר ג"כ הקיש לו הפר בטעות כיון שידע תוך כדי דבור מהני: **והלכתא תוך כד' דבור כדבור דמי כד ממגדף ועובד עבודת כוכבים ומקדש ומגרש.** ובפרק יש נוחלין[ג] לא תקיש גדף ומחזר בו מכ"ד לא הוי חוזר ועובד עבודת כוכבים שאם אמר לעבודת כוכבים אלי אתה ומחזר בו לא הוי חוזר ומקדש ומגרש שאם קדש או גירש ומחזר בו תוך כדי דבור לא מלי למיעבד מ"ש הני ומ"ש להו לרבנן הכי. ונלפה בעיני דבשאר מילי דלא תמירי כולי האי כשאדם עושה אותם לא בגמר דעתו הוא עושה אלא מתוך שיכול לחזור בו תוך כדי דבור אבל הני כיון דתמירי כולי האי אין אדם עושה אותם אלא בהסכמה גמורה ומשום הכי חזרה אפי' תוך כדי דבור לא מהני. ולימתי לרבינו משה בר נחמן ז"ל בפרק יש נוחלין דכתב בשם ר"ת ז"ל[ד] דתוך כדי דבור כדבור דמי מקנתא הוא לתקון רבנן משום תלמיד הלוקח מקח ופגם בו רבו שיוכל ליתן לו שלום והשוו מדותיהן בכל מילי בר מהני. ולא ניחא לי וכי ג"ד מתנין לעקור דבר מן התורה לעולם בקום עשה בנדרים אלא דלמאן דאמר **מתני' אמרה קונם תאנים וענבים אלו שאני טועמת קיים לתאנים כולו קיים.** אפי' לענבים ואינו יכול לחזור ולהפר: **אינו מופר עד שיפר אף לענבים.** אינו מופר לענבים עד שיפר להם בפירוש אבל אם אמר בסתם מופר. לשון אחר אינו יכול לחזור ולהפר לכל אחד ואחד בפני עצמו דהא כל אחד ואחד נדר בפני עצמו: **אמרה קונם תאנה שאני טועמת וענבה שאני טועמת הרי אלו שני נדרים.** ואם תאמר אימא שהוא נדר אחד ולא יהא צריך הפרה לכל אחד ואחד בפני עצמו דהא שני נדרים הפרה אחת להן וכדתניא בתוספתא (פ"ו ה"ט) היו עליה ממשה נדרים הפרה אחת בכולן אלא לומר שאם הפר או קיים אחד מהם יכול לקיים או להפר את השני:

גמ'

תוך כדי דבור כדבור דמי. פירש ה"ר אליעזר מן הדעגה מגין ז' ופירש במדרגן הוא כדי שיכיל אדם ויאמר בהפסק ממכרו ולא יפסיק וקשה להא גבי דיינן לתוליית הוא כגון גבי מגמת מיתון מן השעורין וגבי שבועת העדות מתניתין ליה ור"ל דהוי לתוליית: מגדף ועובד עבודת כוכבים. לפילו מוזר בו תוך כדי דבור קטלין ליה ומקדש אשה ואחר כך חוזר בו וכן מגרש ואחר כך מצטרף הגט לאו כל כמיניה: קיים **להצאץ** קיים. דלרבינו בגמרא יקימנו יקים ממנו (הפר ממנו) הפר לתלתין אינו מופר כלל להפרה במקצת לא הוי הפרה ואע"ג דאמר נדר שהוקר מקצתו הוקר כולו שאני התם דהתם מכס: **הרי אלו שני נדרים.** אם קיים לענבים לא קיים לתאנים: **מני מתניתין רבי ישמעאל היא דתניא** וכו' קיים [לתאנים] כולו קיים. דהכי משמע יקימנו יקים ממנו מלמד שכתב יקיים וכתב יקימנו דרשינן מלפניו ולאחריו:

קרבן על כל אחת ואחת עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד: גמ' **דתניא אישה יקימנו.** ודרש ר' ישמעאל כלומר מכאן למדרש הכי הלכך הפרה במקצת לא הויא הפרה:

מוסף רש"י

והתניא אמרו לו כו'. פירוש היה דתני הכי לא יצא ועליו תנא יצא ס"מ דכאן בשאם כאן במפרש (ראמ"ה בשמו). **ונתעלף.** לשון עייפות ותלישות הלב (חולין ג: ועי' יחקאל לא סו ועמוס ח ג). **תוך כדי דבור כדבור דמי.** כל שני דברים שאדם מוציא מפיו זה אחר זה בתוך כדי דבור שיעור דבור האחרון, לא תמצינן ליה נמלך, אלא הרי הוא כאילו אמר שני דברים ביחד, ואם שניהם יכולים להפוך כגון הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים מתכר ויצא דמי תלים עולה ובדמי תלים שלמים, הרי לשניהם אלו מיתין יכול להוציא שני דברים כאחד, ואם אחד יש בו כח להפוך והאחד אינו יכול שיפוך אחד והאחד כאחד לגיטיה, כגון יהודה ומתנה לאחד, לשון יהודה בטל ולשון מתנה קיומה, ואם שניהם מותרין זה את זה זה כי היכי דאמר בפרק בית כור (ב"ק קד:) כגון מילה בתכלי הן תפר והן יפר וכגון לוקחת מלה

מסורת הש"ס

ו) ב"ב קכט: ע"ש, ב) [ע"כ], ג) [ב"ב קכט:], ד) [ועיין תוספות ב"ק עג: ד"ה כי ותוספות ב"ב קכט:],

תורה אור השלם

1. וַיִּסְפְּדוּ וַיִּבְכּוּ וַיְצֻמוּ עַד הָעֶרֶב עַל שָׁאוּל וְעַל יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וְעַל עַם יְיָ וְעַל בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי נָפְלוּ בַּחֶרֶב: שמואל ב א יב
2. כָּל נֵדֶר וְכָל שְׁבֻעַת אִסָּר לְעַנֹּת נָפֶשׁ אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ: במדבר ל יד

הגהות הב"ח

(ה) גמ' לא ילפינן ידי קריעה (תמרו לו מת לו וכו' יצא ידי קריעה) תמ"מ. וי"ב מלשון הפירוש שאמר והשניה לא ילפינן ידי קריעה ונקשין בריית' מהדדי נרלה דלא היה גורס הך סיפא כלל וכ"כ הרמ"ם בפירושו דיש ספריס דלא גרסי הך סיפא דלא גרסי בסיפא לא ילפינן ידי קריעה וכך גורס בהלכותיו כמו שכתבתי שבידינו סוף פ' אלו מגלחין וכך נרלה מדברי הרמב"ם פ"ח מהל' אבל דבשלמ"ל מת לו מת סתם לא ילפינן ידי קריעה וכך פסק הטור בי"ד בסי' ש"מ גבי דין קריעה אבל גבי הפרה לא פסק כך בסי' רל"ד ול"ע לישב דבריו וכבר נתרעינו בסי"ד: (ג) שם אבל בתוך כדי דיבור א"צ לקרוע והלכתא תוך:

פירוש הרא"ש

והא גבי קרעים דכתיב על על. למשמע מינה דעל כל מת צריך לקרוע מדכתיב על שאול ועל יהונתן ופ"ה [שם] בשעת קריעה כוון לפניו ונמצא בנו יצא ידי קריעה אלמא ש"מ דכתיב על לא בעינן שיהו [ידעו] בשעת קריעה על מיהו מת קרע וה"ה נמי מותה לאו דוקא: **כאן בסתם כאן במפרש.** הם דקתני יצא ידי קריעה בסתם שאינו מפרש פירש שלא פירש על מנין ואע"ג דקתני אמרו לו מת לו מת וכסבור שהוא אביו או מת אחר ג' ימים כן הקיש הפרה במקצת לא הויא הפרה:

תוספות

והא גבי קריעה דכתיב על שאול ועל יהונתן דמייתי שמעינן קריעה על כל מת ומת ותניא אמרו לו מת אביו וקרע ואחר כך נמצא שהוא בנו יצא ידי קריעה אלמא אפילו לא ידע אלא לאחר כך שמעינן דלא בעינן שיהא יודע בשעת קריעה ולא קשיא הא בסתם הא במפרש. הך קריעה דקתני סתם למי שהוא ומתניתין במפרש שאמר מני מיפר לאמתי: **רב אשי אמר** כאן שנמצא שהוא בנו תוך כדי דבור שלא בשעת קריעה הוה קריעה כדאי כשנמצא בנו ולא יצא ידי קריעה אלא לאחר כדי דבור כדאי כשנמצא בנו ולא בשעת קריעה דהא אמרינן לעיל דלא בעינן שיהא יודע בשעת קריעה ומיהו קשה דהא אמרינן לעיל דלא יצא ידי קריעה ומוקי לה בשלא ידע כלל בשעת קריעה ולא ידע עד לאחר כדי דבור ואם תאמר אימא שהוא נדר אחד ולא יהא צריך הפרה לכל אחד ואחד בפני עצמו דהא שני נדרים הפרה אחת להן וכדתניא בתוספתא היו עליה ממשה נדרים הפרה אחת בכולן אלא לומר שאם הפר או קיים אחד מהם יכול לקיים או להפר את השני: מני מתניתין רבי ישמעאל היא דתניא אישה יקימנו אישה יפרנו אמרה קונם תאנים וענבים אלו שאני טועמת קיים לתאנים כולו קיים הפר לתאנים אינו מופר עד שיפר אף לענבים אמרה קונם תאנה שאני טועמת וענבה שאני טועמת הרי אלו שני נדרים הפרה אחת בכולן אלא לומר שאם הפר או קיים אחד מהם יכול לקיים או להפר את השני: **והתניא** אמרו לו מת אביו וקרע ואחר כך נמצא בנו לא יצא ידי קריעה אמרי לא קשיא הא בסתם והא במפרש והתניא אמרו לו מת אביו וקרע ואחר כך נמצא בנו יצא ידי קריעה רב אשי אמר כאן בתוך כדי דבור כאן לאחר כדי דבור. הם דלמאן דלא ילפינן ידי קריעה שנמצא בנו בתוך כדי דיבור והא דתניא לא יצא ידי קריעה לאחר כדי דבור. כך נמצאת הגירסה בספרים ולפי הגירסה שפירשתי והא דתניא אמרו לו לא גרסי הם דלמאן דלא ילפינן ידי קריעה כו' לעולם קשיא מילי מקריעה לקריעה גלמא ה"ג רב אשי אמר כאן בתוך כדי דבור כאן לאחר כדי דבור ואו לא קשיא מילי מתניתין שנותא ליה לאחר כדי דבור ואע"ג דתניא לא יצא ידי קריעה שנמצא בנו בתוך כדי דיבור והא דתניא לא יצא ידי קריעה כו' לעולם קשיא מילי מקריעה לקריעה גלמא ה"ג רב אשי אמר כאן בתוך כדי דבור כאן לאחר כדי דבור. הם דלמאן דלא ילפינן